

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра правоохоронної діяльності та загальноправових

дисциплін
РОБОЧА ПРОГРАМА

Гарантії захисту прав та основоположних свобод людини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заст. завідувача кафедри
С.В.Веремієнко

(підпис)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Козинець О.Г., к.і.н., доцент

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Протокол від «01» вересня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова (БК 57)
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	4 курс, VIII семестр навчання; спеціальність 081 Право
Викладач	Козинець Олена Гаврилівна
Профайл викладача (-ів)	https://tidp.stu.cn.ua/kozynecz-2/
Контакти викладача	e.kozinets@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Гарантії захисту прав та основоположних свобод людини» є вибірковим компонентом ОПП «Право», мейджором «Державне будівництво та місцеве самоврядування», предметом вивчення якої є основоположні права та свободи людини, законодавство щодо гарантування та захисту прав і свобод людини та проблеми його дотримання та забезпечення прав і свобод

3. Мета та цілі курсу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Гарантії захисту прав та основоположних свобод людини» є формування науково-професійного світогляду бакалавра спеціальності 081 Право.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему

5. Пререквізити -

6. Обсяг курсу.

Види занять	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні заняття	14
Самостійна робота	60
Всього кредитів	3

Форма проведення занять – лекційні, практичні заняття, індивідуальні дослідні роботи, самостійна робота з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, презентацій.

7. Тематика курсу

Тематика лекційних занять
Модуль 1. Теоретичні основи прав людини та їх гарантій Тема 1. Поняття прав людини та основоположних свобод Визначення прав людини. Покоління прав людини. Класифікація прав: особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні. Взаємозв'язок прав і свобод. Тема 2. Конституційні гарантії прав і свобод людини в Україні Основні положення Конституції України щодо прав людини.

Система конституційних гарантій.

Принцип верховенства права та невід'ємності прав.

Тема 3. Роль держави у забезпеченні прав людини

Обов'язки держави щодо захисту прав.

Система контролю за дотриманням прав: парламент, уряд, правоохоронні органи.

Державні програми і політика в сфері прав людини.

Модуль 2. Національні механізми захисту прав та свобод

Тема 4. Судова система як гарантія прав людини

Організація судів в Україні.

Конституційний Суд та його роль у захисті прав.

Судовий захист порушених прав: цивільний, адміністративний, кримінальний порядок.

Тема 5. Адміністративні та позасудові засоби захисту

Звернення до органів влади, громадських організацій.

Медійні механізми та петиції.

Альтернативні способи вирішення конфліктів.

Тема 6. Відшкодування збитків за порушення прав людини

Компенсація моральної та матеріальної шкоди.

Судова практика в Україні.

Міжнародні механізми відшкодування: ЄСПЛ.

Модуль 3. Міжнародні та спеціалізовані механізми захисту

Тема 7. Європейська конвенція з прав людини та практика ЄСПЛ

Основні права та свободи за Конвенцією.

Механізм звернення до ЄСПЛ.

Практичні кейси та рішення ЄСПЛ.

Тема 8. Спеціалізовані органи ООН та їх роль у захисті прав людини

Комітети з прав людини, економічних, соціальних і культурних прав.

Роль спецдоповідачів.

Моніторинг та рекомендації державам.

Тематика практичних занять

Тема 1. Джерела та міжнародні стандарти захисту прав людини

Загальна декларація прав людини (1948 р.).

Міжнародні пакти: цивільні та політичні, економічні, соціальні і культурні права.

Роль ООН, Ради Європи та ЄСПЛ.

Тема 2. Принципи та механізми захисту прав людини

Принципи недискримінації, рівності, доступності прав.

Форми і способи захисту прав людини: звернення до державних органів, суду, омбудсмена.

Колективні та індивідуальні механізми.

Тема 3. Омбудсман як інститут захисту прав людини

Повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Механізми прийому скарг, розслідування порушень.

Взаємодія з державними органами та громадськістю.

Тема 4. Прокуратура та правоохоронні органи у захисті прав людини

Повноваження прокуратури.

Поліція та дотримання прав людини при виконанні обов'язків.

Контроль за законністю дій органів влади.

Тема 5. Міжнародний кримінальний суд та захист прав людини

Повноваження МКС.

Протиправні дії, що підпадають під юрисдикцію МКС.

Взаємодія з національними судами.

Тема 6. Гарантії прав в умовах надзвичайних ситуацій та війни
Міжнародне гуманітарне право.

Особливості захисту цивільного населення.

Дотримання прав людини під час воєнних конфліктів.

Тема 7. Сучасні проблеми та перспективи захисту прав людини

Виклики глобалізації, цифрових технологій, дезінформації.

Нові механізми захисту (онлайн-платформи, аналітичні центри).

Напрями розвитку національного та міжнародного права.

Тематика самостійної роботи

Тема 1. Поняття прав людини та основоположних свобод

Визначення прав людини.

Класифікація прав: особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні.

Взаємозв'язок прав і свобод.

Тема 2. Джерела та міжнародні стандарти захисту прав людини

Загальна декларація прав людини (1948 р.).

Міжнародні пакти: цивільні та політичні, економічні, соціальні і культурні права.

Роль ООН, Ради Європи та ЄСПЛ.

Тема 3. Конституційні гарантії прав і свобод людини в Україні

Основні положення Конституції України щодо прав людини.

Система конституційних гарантій.

Принцип верховенства права та невід'ємності прав.

Тема 4. Принципи та механізми захисту прав людини

Принципи недискримінації, рівності, доступності прав.

Форми і способи захисту прав людини: звернення до державних органів, суду, омбудсмена.

Колективні та індивідуальні механізми.

Тема 5. Роль держави у забезпеченні прав людини

Обов'язки держави щодо захисту прав.

Система контролю за дотриманням прав: парламент, уряд, правоохоронні органи.

Державні програми і політика в сфері прав людини.

Тема 6. Судова система як гарантія прав людини

Організація судів в Україні.

Конституційний Суд та його роль у захисті прав.

Судовий захист порушених прав: цивільний, адміністративний, кримінальний порядок.

Тема 7. Омбудсман як інститут захисту прав людини

Повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Механізми прийому скарг, розслідування порушень.

Взаємодія з державними органами та громадськістю.

Тема 8. Прокуратура та правоохоронні органи у захисті прав людини

Повноваження прокуратури.

Поліція та дотримання прав людини при виконанні обов'язків.

Контроль за законністю дій органів влади.

Тема 9. Адміністративні та позасудові засоби захисту

Звернення до органів влади, громадських організацій.

Медійні механізми та петиції.

Альтернативні способи вирішення конфліктів.

Тема 10. Відшкодування збитків за порушення прав людини

Компенсація моральної та матеріальної шкоди.

Судова практика в Україні.

Міжнародні механізми відшкодування: ЄСПЛ.
Тема 11. Європейська конвенція з прав людини та практика ЄСПЛ
Основні права та свободи за Конвенцією.
Механізм звернення до ЄСПЛ.
Практичні кейси та рішення ЄСПЛ.
Тема 12. Міжнародний кримінальний суд та захист прав людини
Повноваження МКС.
Протиправні дії, що підпадають під юрисдикцію МКС.
Взаємодія з національними судами.
Тема 13. Спеціалізовані органи ООН та їх роль у захисті прав людини
Комітети з прав людини, економічних, соціальних і культурних прав.
Роль спецдоповідачів.
Моніторинг та рекомендації державам.
Тема 14. Гарантії прав в умовах надзвичайних ситуацій та війни
Міжнародне гуманітарне право.
Особливості захисту цивільного населення.
Дотримання прав людини під час воєнних конфліктів.
Тема 15. Сучасні проблеми та перспективи захисту прав людини
Виклики глобалізації, цифрових технологій, дезінформації.
Нові механізми захисту (онлайн-платформи, аналітичні центри).
Напрями розвитку національного та міжнародного права.

8. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Поточний контроль протягом семестру (відвідування занять (лекційних, практичних), виконання зазначених видів робіт: контрольної, самостійної роботи) та семестровий контроль у вигляді диференційованого заліку З дисципліни студент може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на диф.заліку. Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру (з мінімальними вимогами до знань) та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати диф.заліку. Повторне складання диф.заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.
Практичні заняття	Підготовленість, повнота висвітлення питання, самостійність відповіді, своєчасність підготовки
Вирішення кейсів	При вирішенні кейсів студенти повинні розуміти загальний зміст права та законодавства, повинні вивчити навчальну літературу, матеріал лекції, обов'язково ознайомитися з правовою збіркою на основі якої потрібно вирішити кейс. Необхідно письмово вирішити кейс із обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення, та посиланням на текст та вказанням конкретної статті нормативного акту.
Презентація	Виступи перед аудиторією зі слайдами або іншими візуальними матеріалами, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи, звіту про виконання самостійних завдань тощо.
Виконання індивідуальних дослідних робіт	Тема роботи має бути розкрита на належному рівні. Робота повинна мати творчий характер, продемонструвати аналітичні

	навички студента, його вміння працювати з бібліографією тощо. Студент має сформувати навички самостійного наукового пошуку, підбір та опрацювання літератури по даній тематиці, оформлення цитат та посилань на джерела, аналіз різних точок зору, узагальнення матеріалу, формулювання власних висновків тощо.
Наукова робота	Написати відповідно до вимог тези та взяти участь у науково-практичній конференції
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до диф.заліку є виконання всіх видів навчальної роботи. У випадку, якщо студент протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених видів навчальної роботи, має невідпрацьовані контрольні роботи, завдання з самостійної дослідної роботи, невідпрацьовані практичні заняття тощо або не набрав мінімально необхідну кількість балів – 20 балів, то він не допускається до складання диф.заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів НУ Чернігівська політехніка».

Критерії оцінювання знань та самостійної роботи студента

Робота на семінарському занятті оцінюється у балах (4 бали за одне заняття) за наступними критеріями:

Відповідь на семінарському занятті

4 бали – ЗВО у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, може аналізувати історичну інформацію, здатний презентувати власне розуміння, оцінку історичних явищ, має досить міцні навички роботи з першоджерелами, основними кодифікаціями права

3 бали – ЗВО вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, хрестоматій; може дати визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнювати та застосовувати набуті знання.

2 бали – ЗВО загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стислу характеристику питання, загалом правильно розуміє терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка.

1 бал – ЗВО за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

0 балів – ЗВО не готовий до семінарського заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по

суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито.

Виконання тестових завдань, вирішення кейсів, оцінюється у балах за наступними критеріями.

Виконання тестових завдань (до 2 балів)

- 2 бали – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань;
- 1,5 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань;
- 1 бал – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань;
- 0,5 бали – студент дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми.

Вирішення кейсів (до 2 балів)

При вирішенні кейсів ЗВО повинні розуміти загальний зміст права та законодавства, повинні вивчити навчальну літературу, матеріал лекції, обов'язково ознайомитися з правовою збіркою на основі якої потрібно вирішити кейс. Необхідно письмово вирішити кейс із обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення, та посиланням на текст та зазначенням конкретної статті нормативного акту.

- 2 бали – точна відповідь та змістовне обґрунтування рішення;
- 1,5 бали – точна відповідь та недостатнє обґрунтування рішення;
- 1 бал – не зовсім точна відповідь та недостатнє обґрунтування рішення;
- 0,5 бали – ЗВО намагався дати відповідь, але показав незадовільний рівень знань із теми, вміння орієнтуватися в тексті нормативного акту.

Доповнення до відповіді, запитання доповідачу на семінарському занятті (до 2 балів).

Суттєве доповнення до доповіді основного доповідача, яке ґрунтується на ознайомленні з монографічною, науковою літературою.

Задані запитання доповідачу, які є не просто уточнюючими, а які мають дискусійний характер.

Презентація (до 2 балів)

Презентації – виступи перед аудиторією зі слайдами або іншими візуальними матеріалами, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи, звіту про виконання самостійних завдань тощо. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Виконання контрольної роботи (до 5 балів)

Завдання теоретичні на контрольній роботі.

- 5 балів – повна відповідь на питання;
- 4 бали – відповідь, яка позбавлена серйозних неточностей, але має окремі недоліки;

від 2 до 3 балів – неповна відповідь на запитання, в якій налічується не багато неточностей;

від 0 до 1 балу неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей, не достатнє володіння науковим апаратом.

Завдання тестові на контрольній роботі.

Правильність виконання тестових завдань залежить від кількості вибраних правильних відповідей:

- 5 балів – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань;
- 4 бали – точні відповіді на 75%-89% тестових питань;
- 3 бали – точні відповіді від 55% до 74 % тестових питань;
- 2 бали – ЗВО дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань програмних питань.

Виконання індивідуальних дослідних робіт (до 12-ти балів за дві).

Тема має бути розкрита на належному рівні. Робота повинна мати творчий характер, продемонструвати аналітичні навички студента, його вміння працювати з бібліографією тощо.

Написання самостійної дослідної роботи практикується в учбовому процесі з метою набуття студентом необхідної професійної підготовки, формування навичок самостійного наукового пошуку, вивчення літератури по даній тематиці, аналіз різних точок зору, узагальнення матеріалу, формулювання висновків тощо.

Особливу увагу слід приділити оформленню науково-довідникового матеріалу, цитат та посилань на джерела.

Наукова робота (участь у науково-практичних конференціях) (до 10 балів).

Написати відповідно до вимог тези на науково-практичну конференцію та взяти участь у конференції, подати тези до друку.

Всі роботи мають бути виконані вчасно. Про деделайни в кожному конкретному випадку повідомляється додатково, відповідно до графіку роботи.

За несвоєчасно виконане завдання без поважних причин максимальна кількість балів становить 50% від максимальної кількості балів своєчасно виконаного завдання (своєчасно виконане завдання – це завдання, яке здобувач вищої освіти здав/завантажив/виконав у Moodle до початку проведення наступного практичного заняття відповідно до послідовності тематики практичних робіт, зазначених у розділі 7 даної робочої програми) або протягом тижня від початку оголошення про необхідність виконання завдання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	Поточний контроль (практичні заняття, тести, кейси)	0...28
2	Поточний контроль (ЗМК 1,2)	0...10
3	Виконання індивідуальних дослідних робіт	0...12
4	Наукова робота	0...10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (диф. залік)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS		Оцінка за національною шкалою	
			для диф.заліку	для заліку
90 – 100	A	(відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B	(дуже добре)	добре	
75-81	C	(добре)		
66-74	D	(задовільно)	задовільно	
60-65	E	(достатньо)		
0-59	FX	(незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення

Система дистанційного навчання Moodle, Microsoft Teams

10. Політики курсу

Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати диференційований залік.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні заняття або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ “Чернігівська політехніка”»](#). Повторне складання диференційованого заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання диференційованого заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний диференційований залік складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання](#)

[дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»».](#)

Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються через вбудований форум на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Всі роботи мають бути виконані вчасно. Про дедлайни в кожному конкретному випадку повідомляється додатково, відповідно до графіку роботи.

Політика користування ноутбуками/планшетами/смартфонами.

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, оскільки дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні лабораторних, контрольних та розрахунково-графічних робіт (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання лабораторних завдань та розрахунково-графічної роботи на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література

Нормативні акти та джерела:

1. Конституція України (1996, з останніми змінами)

2. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с.
3. Слінько Т.М. Конституційне право України. Х., Право. 2024. 672 с.
4. Баштанник А.Г. Механізм захисту прав і свобод людини у контексті реалізації положень Конвенції про захист прав і основоположних свобод. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. Вип. 1. С. 29–34.
5. Барсук Д.М. Міжнародний механізм забезпечення прав людини в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2025. Серія ПРАВО. Випуск 87: частина 1. С. 137-144.
6. Бурдоносова М.А., Заяць Н.В., Озель В.І. Гарантії прав і свобод людини в Україні у контексті сучасних викликів : монографія. Київ: Алерта, 2025. 122 с..
7. Власенко В.П., Бескеткіна М.Ю. Напрями розвитку прав та обов'язків людини і громадянина в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 1. С. 30-36.
- Гончаров В. В. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник для підготовки до ЄФВВ. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 300 с.
8. Давиденко П.О. Механізм забезпечення конституційних прав людини в умовах воєнного стану: дис. ... д-ра філософії [спец. 081 – Право]; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2023. 226 с.
9. Мелех Л.В., Мелех Б.В. Легітимність обмеження конституційних прав та свобод громадян та їх захист у суді. Аналітично-порівняльне правознавство», 2025. Випуск 2. С. 170-174.
10. Мельничук С.М. Механізм захисту прав людини і громадянина: проблеми функціонування. Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка. 2023. № 4. С. 24–34.
11. Сучасні механізми захисту прав людини: колективна монографія / М.С. Кельман, А.С. Токарська, Л.В. Ярмол, С.Б. Цебенко, А.О. Дутко. Львів: Галицька видавнича спілка, 2020. 220 с.
12. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О.Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
13. Моца А.А., Моца В.В. Права людини в умовах воєнного стану. Наукові перспективи. № 4(22). 2022. С. 280–291.
14. Дорошенко В.А. Правові механізми захисту прав людини під час війни. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 323–326.
15. Мудра І. Ратифікація Римського статуту: в ОП сказали, що дасть участь України у роботі МКС. УКРІНФОРМ. 15.08.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3895591-ratifikacia-rimskogo-statutu-v-op-skazali-so-dast-ucast-ukraini-u-roboti-mks.html>.
16. Верховна Рада України ратифікувала Римський статут Міжнародного кримінального суду та поправки до нього. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. 21 серпня 2024 року. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/252711.html>.
17. Правові та організаційні засади функціонування Міжнародного кримінального суду. Експертний центр з прав людини. 2023. URL: <https://ecpl.com.ua/news/pravovi-ta-orhanizatsiyni-zasady-funktsionuvannia-mizhnarodnoho-kryminalnoho-sudu>.
18. Угода між Кабінетом Міністрів України та Міжнародним кримінальним судом про створення Офісу Міжнародного кримінального суду в Україні від 23.03.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_001-23#Text.

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс: Гарантії захисту прав та основоположних свобод людини. URL: <https://eln.stu.cn.ua/user/index.php?id=6854>